

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
КОРЕКЦІЯ МОТОРИКИ ТА ПРАКСИСУ В ОСІБ З ТЯЖКИМИ
ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ
підготовки магістра

Силабус освітнього компонента «Корекція моторики та праксису в осіб з тяжкими порушеннями мовлення» підготовки магістра.

Розробник: Луканьова Людмила Олексіївна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ірина СИДОРУК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Ірина КУЗАВА

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань <u>А Освіта</u> Спеціальність <u>А6 Спеціальна освіта</u> Спеціалізація <u>А6.01 Логопедія</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта</u> Освітній рівень: другий <u>(магістерський)</u>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання 1
ІНДЗ: €		Семестр 2-ий
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні - <u>14</u> год.
		Самостійна робота - <u>88</u> год.
		Консультації - <u>8</u> год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП Луканьова Людмила Олексіївна

Посада старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +38(050)1433376, LUKANOVA.LIUDMYLA@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента (далі – ВОК) «Корекція моторики та праксису в осіб з тяжкими порушеннями мовлення» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та технології оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними та практичними засадами організації навчання, виховання, соціальної адаптації та реабілітації, інтеграції в соціум осіб із диспраксією (апраксією), атаксією; адаптація змісту та методів навчання до можливостей і потреб осіб з порушеннями моторики та праксису; застосуванні під час реалізації освітньо-корекційного процесу додаткових заходів, спрямованих на опанування навчального матеріалу.

Завдання ОК:

- надати здобувачам вищої освіти теоретичні знання щодо загальної характеристики диспраксії мовлення, етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки перебігу порушень праксису;
- сформувати у здобувачів вищої освіти умінь та навичок організації вивчення мовленнєвої функції (її фонетичного, фонематичного, просодичного, лексико-граматичного компонентів), моторної та когнітивної функцій;
- систематизувати вміння і навички індивідуального підходу до корекції тяжких порушень праксису;
- розкрити основні методи та напрямки корекції складних порушень праксису у роботі з дітьми з порушеннями мовлення;
- формувати вміння застосовувати комплексний клініко-психолого-педагогічний підхід до організації корекційно-розвиткової роботи з дітьми з диспраксією;
- розглянути приклади використання технічних засобів навчання, інформаційних та комп'ютерних технологій;
- встановлення контакту з батьками дітей з порушеннями мовлення та праксису, надання їм допомоги в сімейному вихованні;
- формувати інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, визначені силабусом освітнього компонента;
- розвивати у здобувачів освіти здатність до професійного саморозвитку.

3. Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуковотворчі, методи організації самостійної роботи, контрольно-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традиційна (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні аспекти корекції порушень моторики та праксису у дітей.						
Тема 1. Сучасні наукові дослідження порушень моторики та праксису Природа та причини виникнення апраксії (диспраксії). МКХ-10 про порушення праксису.	20	2	2	16	-	макс. к-сть балів за практичне заняття - 6 ІРС, УО /6

Тема 2. Симптоматика, діагностика, пропедевтика порушень праксису. Первинне та вторинне порушення праксису. Види диспраксій. Диспраксії розвитку.	22	2	2	16	2	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 6
Тема 3. Корекція диспраксії у осіб із порушеннями мовлення. Вербальна та артикуляційна диспраксія. Схожість мовленнєвих диспраксій з іншими порушеннями мовлення.	22	2	4	20	2	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 12
Тема 4. Клініко-психолого-педагогічний підхід до корекції диспраксії у осіб із порушеннями інтелектуального розвитку. Нейрофізіологічне підґрунтя виникнення диспраксій у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Роль сенсорної та сенсомоторної інтеграції у корекції порушень праксису.	28	2	2	16	2	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 6
Тема 5. Інноваційні стратегії у корекції порушень праксису. Нейропсихологія, нейробіка та окремі лайфхаки у роботі спеціального педагога.	28	2	4	20	2	ДС, РМГ, Т, УО, ІРС / 12
Разом за модулем 1	120	10	14	88	8	42
ІНДЗ						ІНДЗ / 22
КР						36
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти корекції порушень моторики та праксису у дітей.		

1	Тема 1. Диспраксія в структурі мовленнєвого дизонтогенезу дітей. <i>Підготувати презентацію.</i>	16
2	Тема 2. Принцип міждисциплінарного підходу до проблеми корекції порушень праксису (клініко-психолого-педагогічна складова). <i>Скласти графічну схему.</i>	16
3	Тема 3. Розробити опитувальник/рекомендації для батьків, які виховують дітей з тяжкими порушеннями мовлення. <i>Підібрати 20 тестових запитань (рекомендацій) для батьків.</i>	20
4	Тема 4. Лепбук «Корекція диспраксії у дітей» <i>Скласти практичний лепбук з 5-7-ти вправ (завдань).</i>	16
5	Тема 5. Інноваційні стратегії у роботі спеціального педагога з дітьми із порушеннями моторики та праксису (нейропсихологія, нейробіка, кінезіологія). <i>Підготувати презентацію про одну із стратегій на вибір.</i>	20
РАЗОМ:		88

6. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Вид – науково-практичний проєкт: створення інтерактивного посібника «*Корекційна валіза учителя-логопеда у роботі з дітьми з порушеннями праксису*».

Опис посібника: валіза наповнюється окремими файлами, які мають науково-практичне значення у роботі учителя-логопеда. Кожен здобувач освіти формує кейс самостійно.

Структура:

✓ інваріантна частина:

психолого-педагогічна характеристика дитини з порушенням праксису, діагностика рівня мовленнєвого порушення, опитувальник / рекомендації батькам.

✓ варіативна частина:

наповнюється здобувачами освіти самостійно (опис інноваційних технологій, добірки практичних вправ та завдань, дидактичних ігор, тощо).

Вимоги до оформлення інтерактивного посібника:

- назва;
- відомості про автора (авторів) та інших осіб, які брали участь у створенні інтерактивного посібника;
- уніфікована система рубрик та інтерактивний зміст; елементи мультимедіа (зображення, відео- та аудіоматеріали, спеціалізовані інструменти для тренування певних мовленнєвих навичок);
- вміст інтерактивного посібника має бути узгодженим із цілями і завданнями освітнього компонента та відповідати змістовому модулю;
- обсяг навчального, мультимедійного та іншого контенту в інтерактивному посібнику має бути доцільним та збалансованим, створювати із теоретичним матеріалом цілісну систему;
- всі матеріали подаються українською мовою;
- дизайн інтерактивного посібника має забезпечувати концентрацію уваги користувача на суті поданого матеріалу.

Термінологічні вимоги до роботи: використовувати правильну термінологію відповідно до контексту.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Макс. к-сть балів	Критерії оцінювання роботи		
4 бали	Актуальність представлених матеріалів	Матеріали, представлені в інтерактивному посібнику актуальні та розроблені здобувачем освіти з дотриманням вимоги коректного і науково виваженого аналізу теоретичного матеріалу, зауваження відсутні. Дотримано принципів академічної доброчесності.	4 бали
		Матеріали, представлені в інтерактивному посібнику актуальні та розроблені здобувачем освіти з дотриманням вимоги коректного і науково виваженого аналізу теоретичного матеріалу, виявлені недоліки є несуттєвими. Дотримано принципів академічної доброчесності.	2-3 бали
		Інтерактивний посібник - не авторська розробка або містить суттєві недоліки. Робота виконана з порушенням принципів академічної доброчесності	0-1 бал
5 балів	Структура, чіткість і послідовність оформлення психолого-педагогічної характеристики дитини	Психолого-педагогічна характеристика дитини оформлена з дотриманням вимог: послідовна, логічно структурована, здобувач/ка використовує правильну термінологію.	4-5 балів
		Психолого-педагогічна характеристика дитини оформлена з дотриманням вимог: послідовна, достатньо логічно структурована, наявні помилки у використанні термінології.	2-3 бали
		Психолого-педагогічна характеристика дитини оформлена з порушенням вимог: не послідовна, не структурована, здобувач/ка використовує недостатню кількість або не правильну термінологію.	0-1 бал
4 бали	Якість, чіткість, повнота наповнення варіативної частини	Варіативна частина, представлена в інтерактивному посібнику відзначається чіткістю і повнотою наповнення, розроблена здобувачем освіти з дотриманням вимог науково виваженого аналізу теоретичного матеріалу, зауваження відсутні. Дотримано принципів академічної доброчесності	4 бали
		Варіативна частина, представлена в інтерактивному посібнику, розроблена здобувачем освіти з дотриманням вимог науково виваженого аналізу теоретичного матеріалу, зауваження несуттєві. Дотримано принципів академічної доброчесності	2-3 бали
		Варіативна частина інтерактивного посібника - не авторська розробка, або містить суттєві недоліки. Робота виконана з порушенням принципів академічної доброчесності	0-1 бал
5 балів	Творчий підхід	Присутній творчий авторський підхід до виконання	4-5

	до виконання ІНДЗ	ІНДЗ. Чітко прослідковується власне бачення розкриття запропонованої теми, обґрунтування є науково-виваженим. Сформульовано відповідні висновки. Дотримано принципів академічної доброчесності	балів
		Присутні елементи творчості, новизни при виконанні ІНДЗ Сформульовано відповідні висновки. Дотримано принципів академічної доброчесності	2-3 бали
		Присутній традиційний підхід до виконання ІНДЗ. Робота виконана з порушеннями норм академічної доброчесності.	0 -1бал
4 бали	Якість оформлення роботи	Інтерактивний посібник оформлено якісно (технічно), грамотно (без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок презентації матеріалу)	4 бали
		Виявлені огріхи не є суттєвими (технічні), наявні незначні орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки.	2-3 бали
		Інтерактивний посібник оформлено без дотримання вимог (технічних), наявні суттєві орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки.	0-1 бал
22 бали	Разом		

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Корекція моторики та праксису в осіб з тяжкими порушеннями мовлення» здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5%D1%96%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>) в діапазоні від **0 до 100 балів**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, ІНДЗ, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2*, за виконання ІНДЗ у *таблиці 4* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під

час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Силабусом передбачено виконання контрольної роботи (КР) у формі тестування. КР передбачає виконання здобувачем вищої освіти тестових завдань (18 питань) різного рівня складності. За кожну правильну відповідь здобувач освіти отримує 2 бали. КР проводиться під час частини практичного заняття, що завершує вивчення модуля. Виконання КР здійснюється з використанням роздрукованих тестів або в режимі комп'ютерної діагностики (на навчальній платформі LMS Moodle). Здобувач освіти вважається таким, що приступив до проходження КР, якщо він допущений до нього, з'явився на КР та отримав тестові завдання.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття у день його проведення, відповідно до розкладу.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Повторне складання заліку з ОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання; посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL:

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/2025_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83.pdf

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/09/2025_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83.pdf). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf)). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ВОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ВОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передуює семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ВОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%B%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B_%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ВОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Ел.адреса викладача для таких пропозицій: LUKANOVA.LIUDMYLA@vnu.edu.ua

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Порядок проведення заліку.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У такому випадку залік проводиться у формі тестування (25 питань по 4 бали кожне. Якщо відповідь правильна, то ЗО отримує максимум 4 бали, частково правильна – в діапазоні від 3 балів – до 0 балів. Якщо серед варіантів відповідей здобувач вищої освіти обрав хоч одну хибну – отримує 0 балів).

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Сутність та зміст понять «праксис», «порушення праксису», порівняльний аналіз понять «порушення моторики» і «порушення праксису».
2. Природа та причини, які зумовлюють виникнення диспраксії (апраксії).
3. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ – 10) про порушення праксису (клінічний аспект).
4. Симптоматика порушень праксису.
5. Загальна класифікація порушень праксису. Види диспраксії.
6. Діагностика диспраксії у дітей.
7. Пропедевтика диспраксії.
8. Первинне та вторинне порушення праксису.
9. Диспраксії розвитку.
10. Корекція диспраксії у осіб із порушеннями мовлення.
11. Вербальна та артикуляційна диспраксія.
12. Схожість мовленнєвих диспраксій з іншими порушеннями мовлення.
13. Причини які ускладнюють процес корекції розладів моторики та праксису.
14. Клініко-психолого-педагогічний підхід до корекції диспраксії у осіб з тяжкими порушеннями мовлення та інтелекту.
15. Особливості проявів розладів праксису у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
16. Нейрофізіологічне підґрунтя виникнення диспраксій у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
17. Роль сенсорної та сенсомоторної інтеграції у корекції порушень праксису.
18. Організація освітньо-корекційного простору здобувачів освіти з порушеннями моторики та праксису.
19. Встановлення ефективної взаємодії з родинами вихованців.
20. Методики, ігри та вправи, які використовують для корекції диспраксій.
21. Інноваційні стратегії (нейропсихологія, нейробіка, кінезіологія) у роботі спеціального педагога з дітьми з диспраксією.
22. Допоміжні технології та універсальний дизайн у роботі з дітьми з диспраксією .
- 23.

24. Організація навчання дітей з порушеннями праксису в умовах спеціального (інклюзивного) закладу дошкільної освіти.
25. Організація навчання дітей з диспраксією в умовах ЗЗСО (спеціального, НРЦ).
26. Команда психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями праксису.
27. Індивідуальна програма розвитку дитини з порушеннями моторики та праксису.
28. Арттерапевтичні технології як засіб корекційно-розвиткового впливу на дитину з диспраксією.
29. Соціоосвітнє партнерство у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
30. Розвиток сильних професійних спільнот у закладах освіти, ІРЦ.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним/педагогічним працівником, враховуючи такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Таблиця 5

Критерії оцінювання навчальних досягнень		Правильність отриманих відповідей/бали		Повнота та логічність відповіді/бали		Наявність висновків та ілюстративних прикладів/бали		Презентація (тощо) /бали	
Рівень навчальних досягнень здобувача вищої освіти/загальна кількість	Відмінно/ 6 балів	глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, творчо, вільно, самостійно викладає навчальний матеріал, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє оригінальність підходу до вирішення проблем (створює нові ідеї, пропонує альтернативні шляхи розв'язання задач / вирішення проблем) тощо	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані, лаконічні висновки, узагальнення	2*/ 1**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію. Дотримано вимог академічної доброчесності	1**
	Дуже добре/ 5 балів	розкриває основний зміст теоретичних питань та практичних завдань. Вільно	2	володіє навчальним матеріалом, наводить логічні аргументи на підтвердження	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані	1*/ 0,5* *	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові	0,5 **

	та коректно послугується науковою термінологією, дотримується академічної добročесності		власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо		висновки		елементи. Дотримано вимог академічної добročесності . Дотримано вимог академічної добročесності	
Добре/ 4 бали	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послугується науковою термінологією, дотримується академічної добročесності	1,5	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1,5	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5* *	презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями и, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної добročесності	0,5 **
Задовільно/ 3 бали	частково розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є неточності під час вживання наукової термінології, дотримується академічної добročесності	1	частково відтворює навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань окремих положень. Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1	не завжди, але може навести приклади. Робить формальні висновки	1*/ 0,5* *	презентація оформлена в довільній формі, структура презентації включає окремі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної добročесності	0,5 **
Достатньо/ 2 бали	під час відповіді припускається фактичних помилко. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилко і неточностей. Дотримується академічної добročесності	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять формальний характер	0,5* / 0,25 **	презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових елементів	0,2 5**
Незадовільно / 1-0 бал	здобува ч вищої освіти не розуміє змісту	0,25	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не	0,25	висно вки відсутні, здобувач вищої освіти	0,5* / 0,25 **	презентація відсутня або порушено вимоги	0,2 5**

		теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності		в змозі його висвітлити		не в змозі їх сформулювати		академічної доброчесності	

* бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття не передбачають підготовку презентації з теми (тощо);

** бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття передбачають підготовку презентації з теми (тощо).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна:

- Данілавічюте Е. А. Логопедичні стратегії подолання графічних та оптико-просторових помилок в учнів початкової школи. / Данілавічюте Е. А., Чулинда О.Б. // In: The 11th International scientific and practical conference “Actual problems of learning and teaching methods” (December 06-09, 2022) Vienna, Austria. International Science Group. 2022. 580 p. 2022.p. 317.
- Карпова Т. С., Заїка О. С. Діагностика артикуляційної диспраксії як сучасна логотехнологія. Сучасна логопедія: інноваційні технології : зб. тез доп. Всеукр. науково-практ. інтернет-конф. Миколаїв, 2021. С. 31–36.
- Луканьова, Л. (2024). Єдність клініко-психолого-педагогічної складової у корекції розладів праксису у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального та мовленнєвого розвитку. 2024. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 76–80, DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.3.11>
- Луканьова Л.О. (2025). Загальний недорозвиток мовлення в структурі дизонтогенезу дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип.81, С. 45–50, DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/81.2.9>
- Мартиненко, І. Комплексний підхід до подолання диспраксії в дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Науковий журнал. 2021. № 1 (105).
- Мартиненко І. В. Диспраксія в структурі мовленнєвого дизонтогенезу дітей. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2021. Вип. 40.

7. Пиляєва Н.С. Проблема вивчення праксису та його відхилень у спеціальній літературі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2021. № 77, Т. 2, С. 38-43. <https://portal.issn.org/resource/ISSN/1992-5786>.
8. Тищенко В. В. Розлади праксису мовлення: кваліфікація порушень в умовах ревізії логопедичних класифікацій. Науковий журнал Хортицької національної академії. 2023. 2(9). С. 168-178.

2

Додаткова:

9. Белова О. Мовленнєва готовність до шкільного навчання дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2021. № 3 (107). С. 3-11.
10. Луканьова Л.О. (2024). Актуальні аспекти роботи асистента вчителя(вихователя) та організації інклюзивної освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. *Інклюзія і суспільство*, № 1(6) 2024. С.45–49, DOI <https://doi.org/10.32782/2787-5137-2024-1-6>
11. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення : навчально-методичний посібник / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. 847 с. URL:<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734273>
12. Сидорук, І., Брушневська, І. Термінологічна компетентність як складова частина професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності А6 Спеціальна освіта. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 2025, 2, 195–201, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.27>
13. Тарасюк А.І. Особливості мовленнєвого розвитку дітей із сенсорною алалією. Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти / За загальною редакцією Бойчука Ю.Д. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. С.234-329.
14. Тищенко В. Обґрунтування класифікації системних порушень мовлення. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. 2023. Вип.2. С. 199–209.
15. Тищенко В. В. Обґрунтування типології первинного системного недорозвитку мовлення. Науковий журнал ХНА. 2021. № 1 (4). С. 156–165.
16. Вступ до психіатрії: 7-е видання / Дональд В. Блек, Ненсі К. Андреасен. Київ, 2024. С.105. <https://www.google.com/search?q=ISBN+978-617-505-949-4&>

Інтернет-ресурси:

1. Електронний освітній ресурс: Луканьова Л.О. Корекція моторики та праксису в осіб з тяжкими порушеннями мовлення. URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3179> (рекомендовано науково-методичною радою Університету, протокол № 10 від 18.06.2025р)
2. <https://ispukr.org.ua/>
3. <https://mon.gov.ua/>
4. <http://logoped.in.ua/>
5. <https://www.logoclub.com.ua/>
6. <https://logopedia.com.ua/>
7. https://www.youtube.com/channel/UCHP6_wPIQqHXylvqgUpmeXg
8. <http://logopedu.com.ua/>

Неформальна освіта:

1. <https://osvita.diia.gov.ua/>
2. <https://prometheus.org.ua/partnership/>
3. <https://vseosvita.ua/>
4. <https://vumonline.ua/>
5. <https://www.ed-era.com/>

Інтернаціоналізація:

1. Репозитарії, наукові ресурси: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/repository/>
2. Відкриті освітні ресурси: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/oer/>

3. Пошукові системи: <https://library.vnu.edu.ua/resource/oar/search-engines/>
4. Бази даних: <https://library.vnu.edu.ua/resource/prepaid-resources/databases/>